

Робота уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) щодо виявлення конфлікту інтересів

З М І С Т

1. Робота уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) щодо виявлення конфлікту інтересів.

- 1.1. Типові приклади приватного інтересу та ситуації конфлікту інтересів.
- 1.2. Визначення службових повноважень, у зв'язку з наявністю (реалізацією) яких виникає конфлікт інтересів.
- 1.3. Типові ситуації конфлікту інтересів.

2. Контроль за дотриманням вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та обмежень щодо запобігання корупції.

- 2.1. Документи та відкриті бази даних, які можуть допомогти виявити конфлікт інтересів.
- 2.2. Практичні заходи, які може здійснити уповноважений підрозділ (особа) з питань запобігання корупції з метою контролю та виявлення порушень, вимог та обмежень Закону.

1. Робота уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) щодо виявлення конфлікту інтересів

Не можливо створити єдиного переліку обставин, які зумовлюють виникнення конфлікту інтересів у працівників конкретного органу, установи або організації, оскільки під визначення «конфлікт інтересів» потрапляє безліч життєвих ситуацій, в яких може опинитися особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування в процесі професійної діяльності.

Вирішуючи питання чи наявний в особи конфлікт інтересів слід визначити наявність у неї службових повноважень, які надають можливість вчиняти дії, приймати рішення стосовно питання, у якому в особи наявний приватний інтерес.

Також необхідно встановити можливість впливу такого приватного інтересу на об'єктивність та неупередженість особи під час вчинення дій, прийняття рішень з питань, у якому в особи є приватний інтерес. Тобто слід встановити чи є повноваження особи дискреційними, коли особа може вибирати з декількох варіантів юридично допустимих рішень чи дій той, який вона вважає найкращим за відповідних обставин.

1.1. Типові приклади приватного інтересу та ситуації конфлікту інтересів

Приватний інтерес, який полягатиме в особистій зацікавленості службової/посадової особи, буде наявний під час необхідності реалізовувати повноваження стосовно себе, у зв'язку із наявністю корпоративних прав або підприємств, чи суміщенні з іншою роботою.

Найпоширенішими джерелами приватного інтересу є позаслужбові стосунки, які можуть бути зумовлені наступним.

Сімейні та родинні стосунки. Перелік членів сім'ї та близьких осіб наведений у ч. 1 ст. 1 Закону, проте варто враховувати і більш дальні родині зв'язки службової посадової особи.

Спільні обов'язки. Наприклад відносини колишніх членів подружжя, які мають спільну дитину, піклування про яку є обов'язком кожного з батьків, або коли особа виступає поручителем за кредитом

Майнові інтереси. Особи є співвласниками майна або засновниками одного підприємства.

Отримання подарунку. Особа (або її близька особа) отримала подарунок і надалі має прийняти рішення (вчинити дію) щодо дарувальника

Наявність між особами конфлікту або судового спору. У такому випадку важливо встановити, що конфлікт або судовий спір не виник з метою штучного створення конфлікту інтересів у службової/посадової особи.

Договірні відносини. Наприклад з оренди майна, або фінансові зобов'язання.

1.2. Визначення службових повноважень, у зв'язку з наявністю/реалізацією яких виникає конфлікт інтересів

Для виявлення конфлікту інтересів та з метою вчасного вжиття заходів щодо його запобігання та врегулювання уповноважений підрозділ (особа) з питань запобігання корупції повинен провести ретельний аналіз документів, якими визначено повноваження конкретного органу, установи або організації та його посадових осіб.

Зазвичай повноваження органу, установи або організації визначаються законом, положеннями або установчими документами. Повноваження посадових осіб передбачені у законах, посадових інструкціях, трудових договорах, іноді у дорученнях тощо.

Загалом можливо виокремити повноваження, якими особа наділена в силу специфіки роботи органу та адміністративні повноваження, які є характерними для керівних посад у будь-якому органі, установі, організації.

На практиці найбільш ризикованими, з точки зору виникнення конфлікту інтересів, є повноваження органів, установ, організацій щодо:

- видання дозвільних документів;
- проведення контрольних заходів:
- розподілу бюджетних коштів та розпорядження ними.

До ризикованих адміністративних повноважень керівників, можна віднести повноваження щодо:

- призначення, звільнення, переведення;
- застосування заходів заохочення (преміювання, встановлення надбавок) та стягнення;
- управлінські повноваження, що полягають у можливості зобов'язати підлеглого діяти певним чином або навпаки зменшити об'єм роботи підлеглого. спрямувати його роботу, визначити її інтенсивність;

Деякі повноваження особа може виконувати тимчасово, наприклад під час роботи у дисциплінарній чи конкурсній комісії, тендерному комітеті.

1.3 Типові ситуації конфлікту інтересів.

1) Видання ліцензій, дозволів, погодження документації на проведення певного виду робіт юридичній особі, якщо службова/посадова особа, яка реалізує такі повноваження:

є керівником чи засновником юридичної особи:

має позаслужбові відносини з керівником чи засновником юридичної особи:

має договірні відносини з юридичною особою.

2) Проведення контрольних заходів, які полягають у перевірці дотримання певних вимог, якщо об'єктом перевірки є:

дії, які вчиняла безпосередньо службова чи посадова особа, яка наразі їх перевіряє (наприклад податківець, який у звітному році був керівником юридичної особи, наразі перевіряє своєчасність та повноту сплати податків такою юридичною особою);

особи, з якими посадова службова особа має позаслужбові стосунки;

юридична особа, де керівником засновником безпосередньо чи є службова/посадова особа:

юридична особа, керівником чи засновником якої є особа, з якою наявні позаслужбові стосунки;

юридична особа, з якою посадова/службова особа має договірні відносини.

3) Прийняття службовою/посадовою особою рішень про виділення коштів, надання майна в оренду або власність, продаж майна або укладання договорів майнового характеру з

особою з якою має позаслужбові стосунки:

юридичною особою, де керівником чи засновником є безпосередньо службова/посадова особа:

юридичною особою керівником чи засновником якої є особа, з якою наявні позаслужбові стосунки:

юридичною особою, з якою має договірні відносини.

4) Проведення службовою особою розслідувань, розгляд заяв або клопотань відносно самої себе, свого керівництва або осіб, з якими має позаслужбові стосунки.

Конфлікт інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що виконує адміністративні повноваження, здебільшого зумовлений спільною роботою з близькою особою.

Найбільш розповсюдженими випадками реального конфлікту інтересів є прийняття рішень про заохочення близької особи, у тому числі шляхом підготовки подання вищому керівництву на її преміювання або власного преміювання. Зокрема, такі дії можуть вчинятися під час виконання обов'язків керівника.

2. Контроль за дотриманням вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та обмежень щодо запобігання корупції

2.1. Документи та відкриті бази даних, які можуть допомогти виявити конфлікт Інтересів.

Серед внутрішніх документів органу можна виокремити особову справу державного службовця, де міститься інформація про членів його сім'ї, а також повідомлення про працюючих в органі близьких осіб, повідомлення про наявність конфлікту інтересів або самостійне врегулювання конфлікту інтересів.

Найбільше інформації про приватні інтереси особи міститься у її декларації особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, де необхідно звертати увагу на:

членів сім'ї;

джерела отримання доходів (окрім іншого і членом родини службовця), зокрема подарунки, фінансові допомоги тощо;

осіб щодо яких наявні фінансові зобов'язання;

укладені правочини;

власників майна, яким користується службовець;

інформацію про юридичних осіб, власником яких є службовець чи його члени родини.

Іншими відкритими базами даних, що стануть у нагоді уповноваженому підрозділу (особі) з питань запобігання корупції є Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань, у якому можна перевірити фактичне входження особи до складу засновників або виконавчих органів юридичної особи:

Інформаційний ресурс smida.gov.ua, де можна отримати інформації про власників акцій, осіб які входять до складу виконавчих органів або наглядової ради акціонерних товариств;

Електронна система публічних закупівель Prozorro щодо участі у публічних закупівля пов'язаних із службовцем осіб:

Встановити наявність позаслужбових стосунків, зумовлених судовим спором можливо через сайт судової влади (<https://court.gov.ua>), на якому існує можливість пошуку справ за ПІБ особи з подальшим перенаправленням до Єдиного державного реєстру судових рішень.

Виявити порушення вимог Закону щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю можливо за допомогою таких відкритих реєстрів:

Єдиний реєстр адвокатів - <https://erau.unba.org.ua/>;

Єдиний реєстр арбітражних керуючих - <https://akminjust.gov.ua/>;

Єдиний реєстр нотаріусів - <https://ern.minjust.gov.ua/pages/default.aspx>;

Державний реєстр оцінювачів з експертної грошової оцінки земель [https://land.gov.ua/info/derzhavnyi-reiestr-otsiniuvachiv-z-ekspertnoi-hroshovoi-otsinky zemelnykh-dilianok/](https://land.gov.ua/info/derzhavnyi-reiestr-otsiniuvachiv-z-ekspertnoi-hroshovoi-otsinky-zemelnykh-dilianok/);

Державний реєстр атестованих судових експертів - <https://rase.minjust.gov.ua/>;

Реєстр атестованих осіб (архітектори, проектувальники; експерти: інженери технічного нагляду) <http://asdev.com.u/i/st.php>;

Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності <https://www.apu.com.ua/>;

Інформаційні ресурси про іноземні юридичні особи:

База даних офшорних компаній і трастів <http://offshoreleaks.icij.org/search/>

Найбільша світова відкрита база даних компаній <https://opencorporates.com>:

Довідник реєстрів міжнародних компаній <http://www.corpsearch.net>;

Офіційні реєстри компаній світу <http://www.rba.co.uk/sources/registers.htm> та <http://www.commercialregister.sg.ch/home/worldwide.html>.

Інші інформаційні ресурси з аналізу відкритої інформації:

<https://www.pep.org.ua/en/>:

<http://acm-ua.org/>:

<https://ring.org.ua/>

<https://declarations.com.ua/>.

2.3. Практичні заходи, які може здійснити уповноважений підрозділ (особа) з питань запобігання корупції з метою контролю та виявлення порушень вимог та обмежень Закону

1) Перегляд повідомлень про суттєві зміни, на предмет виявлення порушень вимог щодо одержання подарунків, або виникнення позаслужбових стосунків з особою (отримання позики, фінансової допомоги тощо), які можуть зумовити виникнення конфлікту інтересів.

2) Оцінка відомостей у розділі 11, 15 декларації щодо виявлення можливих фактів порушення обмежень сумісництва та суміщення, з іншими видами діяльності, передбачених статтею 25 Закону (отримання доходів на підставі цивільно-правового договору, як самозайнята особа тощо).

У разі отримання доходів від осіб приватного права, додатково перевірити у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань чи не значиться особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування керівником такої юридичної особи приватного права

Перевірити за допомогою інформаційних ресурсів аналізу відкритої інформації дату виключення особи зі складу виконавчих органів юридичної особи (чи здійснено воно до вступу на посаду).

3) Використовуючи ПІБ перевірити в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань інформацію про реєстрацію особи фізичною особою-підприємцем, а також переглянути такі реєстри: Єдиний реєстр адвокатів; Єдиний реєстр арбітражних керуючих; Єдиний реєстр нотаріусів; Державний реєстр оцінювачів з експертної грошової оцінки земель; Державний реєстр атестованих судових експертів; Реєстр атестованих осіб (архітектори, проектувальники; експерти; Інженери технічного нагляду); Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

4) Відслідковувати появу в особи позаслужбових стосунків, здатних зумовити виникнення приватного інтересу (отримання подарунку, фінансової допомоги, виникнення судового спору, укладання шлюбу тощо), виявивши такі приватні інтереси, проаналізувати наявні у

особи повноваження та прийняті рішення щодо можливості їх реалізації на користь такого інтересу;

5) Якщо в органі працюють близькі особи, здійснювати перегляд рішень організаційно-розпорядчого характеру на предмет наділення однієї з осіб повноваженнями по відношенню до іншої, зокрема у разі тимчасового виконання обов'язків, включення до складу дисциплінарної комісії, просування по службі тощо.

Окремо необхідно зупинитись на можливості відібрання пояснень у особи. Відповідно до ст. 63 Конституції України особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Водночас з метою забезпечення об'єктивності та повноти наданих суб'єктом пояснень уповноваженим підрозділам (особі) з питань запобігання та виявлення корупції рекомендовано формулювати чіткий та зрозумілий перелік питань (вказані питання можуть стосуватись строків, вжитих заходів, конкретних суб'єктів тощо).

**Уповноважена особа з питань запобігання та
виявлення корупції Державної служби з
лікарських засобів та контролю за наркотиками
у Закарпатській області
заступник начальника-начальник відділу**



Юрій ЦИГАНІН